

KAPITEL NR 5 VÄDERSTADKNUTEN.

Vada, vader, stad är senare tillkommit. Den benämningen stad är platsen härifrån folkrörelsen. Ett kyrkouppsving år 1050 med medeltidens första år i räkningen.

Vada, vader. Det måste anses härstamma från vikingatiden, med början år 800, kanske tidigare. Då vader, med omnejd stod högst i kult. Bevisligen i de ännu existerande befästningsverken. Se nätet av stenrevlar! Härmed förklaras frågan öppen. Det heter ej Väderstad i grundspråket i Vår herres fria natur, utan kommer sig av annat. Ett vader, ett kulturcentrum, där människan måste vada över rinnande vatten för att komma till platsen och därifrån. Vattnet gick på den tiden högre och broar fanns ej. Dett var inget annat än att plumsa i, tills vattnet stod upp till midjan, där vaden sitter. Vaden låter latinskt och har också sina rötter därifrån. Det har uppkommit genom vikingarnas resande till de sydliga länderna.

Här har vi det. Men vägarna till vader då: Ja, i räkningen väg, blir det i språket ridväg, till slut väg för hjuldom. De gick: en över bäcken vid Vallbergs storgård. En över vägen från Wahlbyhållet till, och en över bäcken från Vistad. Sist kanske det kom någon från Rinna, tror jag gott de kunde gå ner sig någonstans i Väderstadskogarna.

Vad begäres mera i bevis? Här gäller det att se och inte tro! Här i föregående är nu frågan undanstökad: Varför heter det Väderstad? Med aet som nu är ett ä, har en präst på 1300-talet klantat sig. Namnet Väder har inget som helst med väderlek att göra, ej heller med någon vädur. Men namnet är i alla fall gammalt.

Hur jag kommit fram till det resonemanget var en ren tillfällighet. Då jag fick ett brev från Ekeberg i Trehörna socken från Oskar Johansson. Där stod Vaderstad, ty han hade glömt att sätta prickarna över aet. Vad den förre felat, fick den senare hela. Det är bra som det är, sa den som hade fått eld i håret! Vi säger nu Väderstad, var har vi nu vår Väderstadknut?

Jag går till protokollet, av mig författat midsommardagen den 24 juni 1932. Jo, jag tackar jag! Fyra långa år, och mer ändå. Vad har du nu gjort, Kalle? Förlåt om jag får skrappa lite själv. Har jag gjort mycket med min skrivande penna? Släktboken är färdig i en box. 20 socknars omfattande artiklar i en box, och den etnologiska samlingen i en annan box. Jag är glad att de är färdiga, jag skall nu helt inrikta mig på min Väderstadbok. By för by, gård för gård. I nåder om Herranom det tillstädas. I protokollet stod den 24 juni 1932. Den var den dagen och året då väderstad by uppgicks. I dag skriver vi den 18 oktober 1936. Därför måste jag redan i morgon besöka Väderstadknuten, gå upp till gränsen och genomtrampa terrängen i Väderstads by. På andra sidan gränsen, som tillhör rinna socken, överser jag blott en kilometer. I nåder så blev mig förunnat att våt om fötterna komma dit. Dålig gårdesgård, jag under vem som äger knuten? Väderstads gränsknut, hjärtligt tack för senast! Vi träffas åter. Då jag var här senast, var den 1 juli 1935, idag är det den 19 oktober 1936.

Nu börjar vi. Mot väster marsch! Sockengränsen mot Abbetorp i söder i Väderstad intill gränsen på norr är ett gårde som tillhör Väderstad Skattegård, som mot gränsen synes ha något lättare jord. Mitt på gårdet kommer ett dike från Abbetorp. Med fortsättning i låga nivån, genom Herrgårdens gårde i anknytning till angränsande bäck från Vistad.

Vid gränsen vid diket från Abbetorp står jag med näsan vänd emot väster. Ett skutt, så är jag över och Skattegårdens gårde fortsätter även på denna sida. Här går jag och lerar ner mig, tills hinder möter i form av taggtråd. Tydligt en otidsenlig gammal gårdesgård! Jag kan inte ta mig över och därför gör jag en gir längre i gårdet mot norr tills ett gap går in i ängen.

Upprörande! Vad får jag se? Grön vetebrodd! I barkens bojor liggande björk-stock! Svartnande vedtappar! Så kommer jag in i ängen, även den tillhörande Skattegården, och över till sockengränsen mot Abbetorp. Nu är allt vad gårde heter slut på Väderstadssidan där jag skall. Jag tillåter mig ej att gå utanför gränsen, jag tittar blott över så långt ögat når.

I stället kommer jag ut på en vacker äng mot väster till en vinkel. Här har naturen satt stopp för Abbetorps planer på att tillvinna sig mark mot Väderstads hank och stör. Från vinkeln tar så gränsen riktning mot söder till nästföljande vinkel mot Rinna by. I föregående kan nämnas, att denna gräns upp mot Rinna byområde går som en tokrolig hit och dit. Hela Abbetorps gräns mot Väderstad urkrokig som i gammal tid. Någon gärdesgårdsrätning har aldrig gjorts, varför detta nu påpekas.

Nu står vi alltså här vid vinkeln mot söder, vända så vårt öga mot öster och ser norra delen av Abbetorp, rentav kallad botten, vilken sträcka föga torde uppgå till mera än 250 meter på bredaste stället, där byggnaderna stå.

Och mitt över vid Kärrbetorp är det cirka 450 meter, den så kallade halsen. På söder mot Rinna by. Kärrbetorp inberäknat. Mäter där, från vägen, vinkeln mot Vistad. Till vinkeln i väster mot Rinna by. På snedden. vinkel från vinkel cirka 630 meter. Vidare i öster sett, in i Abbetorp gärde, Oskar Andersson, vad ser vi där? Hej, sjudundrande stenröse, vällagda och rundsvarvade. Vad kunna vi kalla detta? Kultur! Där förkrossande kämpats med spett och dynamit för att vinna åkrar.

Så marsch framåt i gränsens riktning mot söder. Här är fortfarande Väderstad Skattesårds ägor, nu en skog, avverkningsbar med i huvudsak gran. I denna skogshage finns befästningsverk från år 500, som kallas stenrevlar. Ett nät, samhörigt med det övriga i Väderstad. Med koppling i samhörighet med vad som finnes i Abbetorp och Vistad, med mera. Vid gränsen skymtar vi en väg, det är vägen från Abbetorp till Väderstad eller tvärtom. Väg från landsvägen vid Rinna kyrka till stora Kunglandsvägen genom Väderstads socken vid banvaksstugan. Denna väg har Oskar Andersson i Abbetorp nu i sommar år 1936 funnit sig föranlåten att begära i laga delning. Om det går igenom kan det innebära en stor vinst för Abbetorp. Om denna väg vore rak, mäter den närmare 3,5 kilometer, men nu tar krökarna sin del. Vidare en bit fram. Vi får sällskap av en gärdesgård, och väg. Där en i Naturens våg, sänka. Här passerar på våren i snösmältningen ett vatten oförsynt över vägen, in i Abbetorp. Till samma nivå, vattengången därstädes. Omedelbart därpå alldeles intill gränsen i Väderstad. Med ägor Skattegården, hittar vi en ladugård, Enstuga. Ett ställe kallat Tollstorp, vars grundläggare och namngivare en viss Tollstädt varit. Då efter några år år denne Tollstädt försålde det till en livgrenadjär Gärd från Gärdslätt. Efter Gärd's död. Anammat. Kom det förstås till köp till gården Väderstads Skattegård. Då en av de så kallade Skattegårdspojkarna. Gick dit och lade sig. Bengt Johansson. Där han som dödlig avsomnade. Före sin hädanfärd hann Begt med att sätta några fruktträd och bygga ladugård. Den dag som idag är, den 20 oktober 1936 bor en Yngve. En yngre där. Där barnen stegade, röda om näsan i förundran på mig, underlige farbror.

Förunderligt, envisa Abbetorp. Mitt för omskrivna ställe Tollstorp över gränsen in i Abbetorp strax intill var forngravar, runda skelettgravar, brandgravar och kanske äldre.

I sin hunger att bryta sten hade jordägaren belamrat en och annan med odlingssten. Detta kan ju förlåtas. Men skulle någon genom odlingen blivit förstörd, vilar en synd som straffar sig själv. Alltfort i samma riktning. Efter några meter visar sig en grind. Den får Abbetorp hålla. Ett ögonkast. Vad får jag se? Du milde, vilken sten kärlek strax intill grinden vid vägen har Abbetorps odalman lagt upp ett skyhögt stenrör, jag antar i syfte att krossa makadam till vägen. Jag tittar längre upp. Där ligger byggnaderna. Där går en skara vita höns. Mycket tjänligt för Mickel räv i affärer.

Vid grinden i Abbetorp ligger ett ställe, stuga med trädgård kallat Hagalund, namnet härstammar sannolikt från Hedenhös. Det finns en offerlund i hagen därstädes. I hagen, som nu är beväxt med granskog finns en massa brandgravar, runda jord och stenblandade kullar. Det syns även högre stengravar, vilka är yngre än brandgravarna. De är skelettgravar. Forngrevarna får på inga villkor röras. I skattsökande syfte av privatperson. De är och förblir i betraktande som fasta fornlämningar. Ej nog med detta: i nästföljande eget hem på fri grund. Stuga och ställe kallat Hagen. I den sjuspetsformiga trädgården finns forngravar. I stugan Hagalund bodde en före detta livgrenadjär vid namn Nero. Efter dennes död för några år sedan, kom stället genom köp till gården Abbetorp, i stugan bor nu en statdräng.

I Nästföljande egna hem, Hagen, lever och bor en pojke till ålder, Hugo Andersson, liksom hans äldriga moder, vilken ömt åtnjuter sonens skydd och vård. Glädjande nog finns här i trädgården ett

bisamhälle. Här vid småstugorna börjar sockengränsen småkrängla i minst fyra till fem småkrökar. Alla i syftet: Med eftergift för Väderstad. Här såg väl Abbetorp någonting gott de ville ha. Här: Besynnerligt. Tacka dig. Hugo Anderssons badbyggnad hade lagt sig mitt på gränsen. Kärleken till Väderstad dör aldrig. Hur är det nu med Väderstad och Skattegården? Inhemskt! Gärdesgård vid gärdesgård. Indelning i flera skog och beteshagar. Där intill Hugo Anderssons, såg jag, vad då? Jo, en hejans svenskrasig jättetall, som majestätisk, ensam, med kronan stod där svajande. Furan räknar i ålder minst 200 år. Ett minne och bevis för ett skogsbestånd som har varit. Numera är granen allennarådande invandrad hit från Tyskland för cirka 4000 år sedan i sällskap med boken. Boken fick fäste i Skåne, medan granen fortsatte norrut.

Härmed kommer en skogshage. I och med detta är Skattegårdens markområde slut.

Härtill kommer nu som sällskap i Väderstads kyrkoherdeboställets vittomfattande skogar. Skogen och skogsbeståndet som här fångar vårt öga är planterad och räknar ej 50 år. Ännu längre mot söder, ända upp till torpen Ekstugan i närheten av gränsen. Där stiger skogen både i ålder och grovlek. Säkert sina modiga 100 år. Gränsen här ingalunda preciserad med rätgång. Vad får vi se? Knä. Nära på rät vinkel sticker av rätt inåt Abbetorp till. Vad nu Abbetorp tidigare anammat får de rättvist här nu lämna igen. Så en vinkel till. I någon reson pekande armbåg till rå och skellnadsgärdegård mot Kärrbetorp. Nu tar vi farväl av Abbetorp och Gud vare lov för det!

Jag vill dock nämna, att passerandet här sist från Prästgårdens skogs början till mitt emot rå och gärdesgård i Kärrbetorp är ideligen gärdesgårdar och skogshagar om vart annat som Abbetorp äger. Jag skall även något i förväg till Abbetorp säga, att då min skrivande penna når rå och skilnad till Kärrbetorp skall jag belåten ta ett kärt farväl. Vid vinkeln i Prästgårdsskogen får jag sikt härin. Vad ser jag? En slät och skoglös glänta, förr inhägnad. Här är en odling, här har varit åker. En lycka som tillhört torpet Ekstugan.

För åtskilliga år sedan gick denna kultur i förfall. Skogen intar åkern. Jag kan ej lämna lyckan utan att säga några ord. De lyder: för många herrans år sedan, då jorden gick som bytesvara, då prästerskapet ekonomiskt stod på toppen, blev en vår ett par stutar bortbytta för en lycka. Den kallades "Stutabytet". Ingen nu levande har kunnat utpeka platsen, men denna lycka är det fråga om. Vid tiden för laga skiftet i Väderstads byområde blev denna jordlott köpt av fotografen Otto Karlssons föräldrar i Abbetorp. Genom lantmäteriets försorg blev anmälan härom gjord. Ägarna bevakade ej sin rätt utan förlorade den. Stutabytet blev återigen lagd till sin rätt. I fridens namn från knäet följer vi så armbågen med eftergift för Abbetorp. I vinning Prästgårdens skog som dock i kikaren har något annat. Se saken var den, att på sidan alldeles intill Kärrbetorp lyste ett helt litet slättland, en vacker ekäng. Det passade bra. Här blev torpen kallade Ekstugan båda.

I armbågens gräns är en lätt trubbvinkel, Abbetorp är tillända, och Kärrbetorp tar vid. I mitt hopp om att äntligen bli kvitt Abbetorp, har jag nu kommit till mitt längtans mål med att titta över gränsen, har Abbetorp blivit så geografiskt omtuggat att det verkligen förargar mig. Men slutet gott allting gott! Välkomna åter till Väderstad! Faderns famnen står öppen.

Vid den lätta trubbvinkeln i naturen ropar Karl Johan Stark: Ska du gå längre? Ja, där gläntan vid Ekstugan nr 1 finns, går en snedaxlad gubbe. Karlsson. Mor var inne i stugan, hon visade sig inte. .D ägde stugan, men nu har de blivit trötta på läget och gången genom skogarna. För 15 år sedan bodde här en Signe med farmor sin. Signe i Ekstugan kallad. Hon var rökerska, så en dag brann rökeriet ner. Slut och adjö med det. Ekstugan nr 2, väster om den förra, på andra sidan gatan, står öde och tom, försåld till rivning och avhämtning för 100 kr. När den senast var bebodd, hette ägaren Fredriksson med hustru, vilka båda i sin oförmåga att reda sig där, tagit sin tillflykt till Väderstads ålderdomshem. En i gott skick timrad ladugård står tom vid Ekstugan. Den tillhör kyrkoherdebostället.

Om vi säger. Sommartid. Om än aldrig så vackert. I ängen, Guds sköna natur är det numera. I synnerhet för ett par gamla människor. En i vrångbild omöjlighet att bo där. Bebyggelsen där bortfaller till obygd i betesmark. Platsen med skogen uppåt, tager en gruppering i lätt efterhärkning på andra

sidan gränsen: Rinna kyrkby. Där Mäster Sankte Per i lego av vår herre klantat sig i tron att där skulle bli ett Småland.

Från ekstuga nr 1 mot Kärrbetorp, som ligger öster härom. Sakta krypande slingrar sig gränsen sin vana trogen, till mål och slut i vass spets till Rinna kryper vi. Goddag, goddag, kära Rinna i by. Vi har sett varandra förr, fast det är länge sedan och var någonstans var det? Jo, vid Vistadknuten! Det var roligt att träffas, kära vän, vi skall hålla ut till resans slut.

I förbigående några ord om Kärrbetorp. I folkmun heter det Kärvetorp, men det är fel.

Grundbenämningen är torp vid kärret. Men får jag fråga? Är det så kärvt nu. Jag får upplysa om min uppfattning att det kunde då inte jag se. Väl skött träda och grön brodd med höstvet, samt i pyramid rundsvarvade stenrösen. Men mitt försök att tränga in i byggnaden var fruktlös. Den stod folktom och jag fann mig föranlåten mumla: Vad är detta för ett spektakel? Vem råar om det? Jo, Oskar Andersson i Abbetopp!

Så till sist: Om vi nu gör en mätning i rakt streck från vinkel till vinkel hela Abbetorpsidan med Kärrbetorp från norr till söder, då har vi 1 550 meter Drar vi så ett streck från här nämnda Rinna kyrkbys vinkel till Rinna kyrka, då räknar vi 900 meter. Då frågar vi: Vad i Grönköping hade Väderstad med sin här uppe att göra? Och vad hade Rinnas om socken med sin kyrka där att göra? Det blir en fråga, som aldrig rätt kan besvaras. Den dag jag kan fortsätta mitt arbete vet jag inte, jag måste för att leva förtjäna mitt bröd, Gör jag ej det, går ej heller detta. Allting ordnar sig. Glad och innerligt tacksam för nåden som människa att jag hinner vad jag hinner. I dag är det onsdagen den 2 december 1936. Med mina fötter står jag nu åter vid Rinna kyrkbys knut och gapar, med ögonen vända över gränsen. Här var en gångstig, en stätta, den var nerriven, det ser ut som ett trasigt gap. Kanske det någon gång passerat en fotgängare med gula gummistövlar?

Nåväl, från nämnda knut i gräns mot Rinna går vi mot väster till sockengränsen i norr, de så kallade Väderstad utskogar, till antalet sex. Med gärdesgårdar i riktning norr och söder, där alla stumt går emot sockengränsgårdesgården, och i norr lika stumt går emot en inhemsk tvärhage gärdesgård. Som gränsuppgångare på Väderstadsidan fick jag här en mycket bra fördel i att ideligen hänga på gärdesgårdar, åka slintåk, tippa på näsan och åka på ändan väl vetande som mål geografiskt Väderstad mot Vallsberg starkt stigande. Som uppmjukning i allt föregående nämnt hann jag med att även kasta en blick över gränsen in i Rinna kyrkby till dess slut mot Ljungstorp.

Nu är det så, att mot Väderstads byområde orkar inte Rinna byområde uppför sista krönet utan stannar med sin gärdesgård i sista dalsänkan, där en Södergren i Ljungstorp tar vid. Mot Väderstad går Södergrens i samma bredd som Krongården. I varm tillgivenhet seende och stående mitt för Rinna bys slut mot Ljungstorp, kan jag inte neka mit broderligheten som människa i ett uppriktigt tack för sällskapet. Nu träffas vi inte mera. Er markyta i sista istidens sjöbotten skall i ringaktning ingen ta ifrån er, då den efter nästa istidsperiod ytterligare blir utjämnad till slättnivå, får den som först ett annat värde. Sist här i räkningen mot Ljungstorp har Skrivargårdarna fått sin beskärda del, där en August Karlsson i odling förkrossande i spett och dynamit lagt upp en stengärdesgård som sockengräns. Däremot har vi ingenting att invända, stenbredden är lagd på hans egen mark, i Väderstad växer skogen bra ändå.

En bit längre mot söder, bodde i Mosstorpen en Hallin som hade en ko som blivit arg. I de två mindre Skrivaregårdarna alldeles inpå byggnaderna finns forngravar, mot öster en myckenhet brandravar, vid Odens skelettgravar, för övrigt har platsen väster om kyrkan ett av de äldsta spåren efter mänsklig bebyggelse. På kyrkogårdens ringmur, västra sidan, har jag för åtskilliga år sedan påträffat delar av en runsten från 1100 eller 1200-talet i kalksten med solhjulet, draken som död. Mig veterligt äger Rinna ingen hel runsten.

Då jag med min penna ännu står kvar i Rinnabyn Ljungstorp vid Södergrens lilla del mot Kronogårdens skog. Denna lilla del mäter ingen lång sträcka, men har en väldigt djup dalsänka med några meter in på Vallsbergs område. Det är Storgårdens mark, med dess hittills största krön. Här är åsarna både i Rinna socken och Väderstads socken övernaturliga. Ingen människa som inte varit där,

kan göra sig en föreställning om dess dominerande höjd och djupa dalgångar. Här kallas platsen Åsabackarna. Här är höjdcentrum, där alla åsar går i riktning norr-söder med en dragning åt sydväet. Tiden för denna naturens kraftnyck får förläggas här i Åsabackarna till omkring 12-15000 år sedan, då inga spår av människor finns i varken Rinna eller Väderstad. Det är först 2500 före Kristus, då gladeligen skäggiga stenåldersgubbar, deras käringar och barn här åkte på ändan. I Åsarna på halv vinkel är bara smörjan, skrap från mycket dåligt material. Rent grus eller sand är en rentvättning av vattnet från samma tid, men det har blivit liggande längre upp mot söder.

Terrängen mitt emot mitt kära Väderstad i urskogarna är vad jag nu skall skriva om. Området innefattar de 6 områdena med Tvärhagen har en gång före byns laga skifte varit en enda, hela byns gemensamma skog, en allmänning. Från Hedenhös fram till medeltiden stod tallskogsbeståndet i vänskap med granen här sig gott. Under medeltiden och senare höga granen alltmera sin klo i den mjuka jorden, i kärr och vattensjuka områden växte alen. Båda tysk smörja. Hela skogsbeståndet i Väderstad består nu endast av gran. Sedan finnes al och björk, i samtliga skogar har som synes yxan farit hårt fram. I skälig ersättning har nyplantering verkställts och granen växer fort. Området Väderstads utskogar närmast sockengränsen mot Rinna är i terräng och gruppering i markyta en vrångbild och efterapning från Rinna mot väster i hagar nämnt. Ju längre jag kommer, desto våldsammare tilltar grupperingen. Alldeles likställigt som på andra sidan gränsen i Rinna. Grupperingen i Väderstads bys 6 skogar mattar i avtagande mot norr i sina egna skogar, för att helt upphöra mot Tvärhagen, varifrån gap och inkörsvägar är synliga till alla skogarna.

Marken är nå ytan stenfri och beväxt med grön moss. Den tyckes mig vacker, där inte den Lede i skepnad av sumpmark förvänder det hela, som till exempel i Rinna, vilket inom kort skall bevisas. Men först börjar vi men terrängen från öster till väster. Här har vi den första skogen, som tillhör Lönebostället, som i dagligt tal kallas Prästgårdens Ekstuguskog, eller utskogen. Så marscherar vi åter framåt i riktning nämnt. Gärdesgården är stum, men talar reslig och hög, på göd fot all heders arrendator i gränsen inom kort. Vad ser jag? Ett rinnande vatten! Vi kan kalla det för en bäck. Var kommer den ifrån? Från Rinna! I namngivningen det rinner. Bäckens förföljas, dess ursprung måste fram. I självrådande väg i labyrinth, i kultur människohand rak, i skapelse, förmåga till "Dag" svart odlad mosse på sandjord kallad botten. Vid Mossatorpen. Till ursprunget några meter från landsvägen till Rinna kyrka i byskillnaden om jag fått rätt Rinna mot Ljungstorpgården smidesmästare A Johansson där i upprinnelse underjordiskt i maskopi med Rinnasjön för 10000 år sedan. I tryck framhävt sin vattenvilja. I fall, i nämnda väg. Jo, i Prästgårdens skog. Där Rinnaborna märkvärdigt nog retat upp ett dike. Ledande bäcken in i nästföljande skog, nr 2. Som är 3/4 hemman Kronfogdedebostället, kallat Herrgården. Från denna skog nr 3 Väderstads Skattegård. Från skog nr 3 till skog nr 4, också den tillhörande Väderstad Skattegård förhistoriskt i delning införlivad med Röda Nybble. Efter denna som bäck passerar han rakryggad in i Tvärhagen, som är Prästgårdens skog.

I Tvärhagen kom bäcken i funderingar men som vanan trogen tog densamma riktning till väst mot gränsen Vallsberg. Bildar där för ett människoöga ett fult kärr som för åtskilliga år sedan genom pengar och människohänder kultiviserats genom utdikning. Skogens tack i växtlighet bevisat. Likväl hördes vid mitt besök en suck den 3 december. Reträtt. Om ej företaget återupprepas. Från kärret tar backen av naturen sig anvisad väg in i Vallsbergs storgårds mosse genom diken, söder om grustaget över vägen, från Åsabackarna sist i vanskaplig förening med befintlig bäck, kallad Storgårdsbäcken, så adjö med den. Tack för sällskapet.

Vi går åter till sockengränsen vid Ekstuguskogen, där bäcken med sitt intåg kom gående med riktning jag tidigare nämnt. Här tycks det nig att Ekstuguskogen vill gåi spets. Vad menas ned detta. Gärdesgården med kärlek i spets. Ett hopp, så var jag över i skogshage nr2, Herrgårdens, Kotullen kallad.

Hage vilken tullar korna. Bakvänt. Men jag närpå tror det, för på gärdesgårdarnas stavrar hängde upp och nervända emaljkrukor. De fick hänga. Vidare: Utskogen, Kotullen i skogens rikedom hade till synes det bästa gått. kärr i försumpning var ej att förakta. Marken i ytan var i slutningen mot norr

kallad nedåt. Geografiskt härav: Skapades en liten bit vattensamling som obemärkt tog sig in i Tvärhagens odling. I likställighet därmed i sug villigt gick i diket utfallet bildade en rännil, dels underjordisk med en titt upp då och då, i Bäckaskogs lycka. Ställets namn är här grundningivelse till uppkallade namn bäckaskog. Vattnet, den lilla rännilen, Bäckaskogs skall förföljas.

Ännu en bit mot norr: Bäckaskogs lycka ner i ett mer än fult försumpningskärr, som i ägomark skrives Skattegårds=Röda Nybble, där i fulhetens namn kärr kommer i förening med det förra i miniatyr ett vatten till från öster över vägen i Krongårds skog. Herrgårdens Svanesskogs hage och kanske vid god tillgång enda från Abbetorps utväg vid en liten broränna där? Hur som helst sägs de att vid vårtid tager bron. Över vägen. Söder om Ekebergsstället. Seglingen till sjöss. Opartisk. Gärdesgården. Några dar. Bron i ankar. Farbar. Dessa två. I vattnet. I ringhet. Knappt uppmärksammade. Äro i upprinnelse inhemska. Bilda så i fulkärret förening. Med rinnande näsa vände mot väster från Röda Nybble kärr. In i Vita Nybble. Ett lika fult kärr där kursen bytes om mot norr. En bro över f. d. grenadjärtorpets utväg. I kultivering ett dike. Till fram emot en Prästgårds torparjord i äng. Här i blötängen. En gångstig. I gångstigen blöt. Brälappar till att trampa på ena ändan, vinner man ett slag på näsan av den andra änden. Men inte nog med det. I blötängen kommer en tredje rännil från torpet Berget i förening, med de två förra. I föreningen bildas en bäck som nu i Vita Nybbles kärräng mot gäansen i torparjorden villigt leder sig in i grenadjärtorpets åker och område med vinkel återigen mot väster i ett så kallat utloppsdike sist in i . Till slut utmynnar diket i Vallsbergsbäcken. Jag vill härmed bevisa vad dessa små vattendrag under årtusendenas lopp kunnat framskapa. Det är här det omskrivna kärret som oförsynt tagit loven av alla sköna växter. Glädjande att ha kommit ifrån detta svarta elände. Följ mig så går vi nu åter upp till Rinna sockengräns, intill gärdesgården och Herrgårdens utskog vid Kotullen. Visslande och gnolande stump. Gud vare lov! I gränsen synes en stengärdegård, den varken ruttnar eller brinner upp men kan rasa ihop. Här inne i utskogen möter mig en glänta, en bebyggelse i spisgrund och stugplan, en odlad täppa, Ingemanslyckan. För mer än 100 år sedan bodde här en Ingeman, det är vackert fortfarande. Vem vill här inte bygga sig en sommarstuga?

Nästa skog är nr 4 och tillhör Väderstad Skattegård, som nu driver den i samråd med Vita Nybble. Nästa skog är Kronogårdens utskog, kallad Kiddefällan. Dagen är nu till ända. Jag är trött, hungrig och våt. Med händerna på knäna vacklar jag upp till Vallsbergsknuten. Vem sitter där då om inte en spetsig istidssten, som tillsammans med en 250årig tall tjänstgör som gränstecken. Jag är glad att jag tagit mig hit upp till Åsabackarna och gör en paus. Jag börjar frysa och traskar hemåt. Väl hemma blev jag liggande sjuk ett par dagar.

Den 8 december var jag åter där uppe. Nu var det så, att jag föresatt mig att från sockengränsen i Vallsberg i riktning norr och söder gå upp till den 100-åriga, utslagna sockengränsen mellan Väderstads och Harstads forna socknar, vilka jag trodde varit nuvarande byars gräns emellan Väderstad och Vallsberg. Men detta var en omöjlighet, emedan det aldrig funnits någon sockengräns mellan dessa båda socknar. Detta ska jag försöka bevisa . Innan storskiftet i Väderstad hörde 3 och halvt mantal till Väderstad och 1 och 1/2 mantal till Harstad. Likaså i Karleby. Där hade Väderstad 2 mantal och Harstad 3 och 1/4. Hurr ska vi tolka detta annat än att bönderna som kyrkskrivna gick dit där det var roligast alldeles som frikyrkoföreningarna nu gör. Och inte nog med det. Tänk på alla slattar och humpar som nutidens folk aldrig blir av med.

Här står jag alltså vid Åsabackarna vid Vallsbergsknuten och kikar över avståndet över till Rinnaknuten, som ej torde uppgå till en kilometer, då däremot bygränsen mellan VäderstadVallsberg, i norr-söder så långt Väderstad byområde sträcker sig överstiger mera än 3 kilometer. Sockengränsen mellanVäderstad och Rinnas socknar är rätad vid skiftesdelningen, däremot går gränsen mellan Vallsberg och Väderstads byar går som en labyrint med rågångsmätning endast mot landsvägen, bäcken och gårderna.Om vi skall tala något om denna gräns, så följer vi Vallsbergsknuten mot norr, men intill f.d grenadjärtorpet där Yngve bor. Därifrån österut men strax intill Vallsbergs Storgårds ladugård, över gamla förhistoriska kungslandsvägen, samma riktning emellan Väderstads Prästgård

och Storgårdens gärde en god bit. Då gränsen tager vinkel med fördel för Storgården och eftergift för Prästgården. Denna riktning tar åter vinkel med samma riktning som tidigare mot norr över landsvägsbron med gränsbäcken i stordiket utvisar intill Väderstads Skattegårds lilla åker "Mjölskäppan" vidare utefter bäcken mot Vita Nybbles gärde mot norr och mot Nybbles gärde är alltså Väderstads byområde slut.

Så var denna dag i Herranom slut. Efter sömn och vila, litet mat med en brödbit till matsäck, står jag åter den 9 december 1936 en bit söder om grenadjärtorpet där Yngve bor, på gränsen mot Vallsbergs Storgård. Denna gång blir det till att ta itu med den så kallade Tvärhagen, som tillhör kyrkoherdebostället. Tvärhagen gör i grundspråket skäl för sitt tväriga namn. Den går i gavelräkning i väster mot Vallsberg i öster. Efter min beräkning mot sin egen skog, Ekstuguskogen, här då emot i bildandet av en klack. Här i östra gaveln går skogsvägen med en dum puckel och odlingsgärdesgård. Tvärhagen tar här slut och går i rak linje vid Bäckaskogs lycka och grindarna där till nakna gärdesgårdsvinkeln. Herrgårdens skog Kotullens slut i öster, mot Ekstuguskogen. Jag har aldrig sett någon karta häröver, men enligt mitt förmenande talar förhållandena så.

Tvärhagen går i öster vid skogsvägen och den dumma gärdesgården står med en odling. Det är denna nit som armbågat ut gärdesgården. Odlingen går i gammaldags spårdiken med syrsandsbotten och jorden synes mig lätt och liknar en sorts torparjord.

Dess räkning som åker, har det sagts mig, överstiger 50 år, troligen odlats från början av en herr Rydberg. För ej så många år sedan blev här i denna odling vid plöjning av en dräng i Prästgården vid namn Kurt, funnen en flintmejsel med halvrundad egg, bevisligen från en forngrav från stenåldern. Mejseln kom i min ägo för 1 kr och femtio öre men den kunde inte stanna i min ägo, utan hamnade hos överstelöjtnant D. Edlund i Norrköping. Var den finns nu känner jag inte till. En dylik mejsel blev samtidigt funnen av Henry Glad i Bäckaskogs lycka. Han fick 1 krona i hittepeng och mejseln finns i min fornsamling. Det är verkligen glädjande att Väderstad härrör sig ända från stenåldern minst 2 500 år före Kristus. Det betyder att Väderstad är en av de äldsta bygderna i hela västra Östergötland.

Men hur ser Tvärhagens långsida ut? Den ena långsidan går på söder emot de sex omskrivna utskogshagarna. Den norra stöter kant mot Väderstads Skattegårds och Nybbles sura betesängar. Tvärhagen liknar för övrigt de andra skogbeväxta skogshagarna i Väderstad med granskog, i mitten är hagen något förhöjd. Här och var påträffas i skrap den rödflammiga jättens stenar samt ett i gryt sönderfrusna stenblock. I detta gryt har den fyrbente Mickel Räv för ett trettioårigt sedan och tidigare funnit sin sommarbostad. Obetänksamt nog kom Mickel i skuld för några höns och fick härför plikta med liv och päls. Numera påträffas inga spår efter släktingar här på platsen.

Den 11 december skriver jag om livgrenadjärtorpet i Nybble. Detta torp låg innan öster om Nybble alldeles vid Vistadvägens utlopp till Stockholmsvägen. Genom de här i makten haver, blev det inköp av Väderstads Skattegård i Jerusalem nerrivning av hus. Dess jord införlivades med Nybble och det var bättre att förlägga det till Väderstad.

I mitten av 1800-talet tjänade en livgrenadjär Tapper i nr 93. Han blev måg hos en Väder i Väderstad. Då Tapper blev pensionerad, byggde han sig en stuga på grenadjärtorpets jord, där han tidigare tjänat. Hans stuga står alldeles intill den förra i vit revetering. Efter hans död beboddes stugan av hans dotter, Augusta Tapper, som var en jättekvinna. Efter henne vid 1800-talets slut bodde där en Nero, och efter hans frånfälle var det slut med livgrenadjärerna. Huset såldes privat och heter nu Vilan och där bor en före detta livgrenadjär Yngve.

Torpet liknar i figur en kil med spetsen i söder med basen i norr emot Prästgårdens gärde. Profilen är låg och jorden stöter i svart med syrsand. Stugan är ganska stor men ladugården bedrövlig. Yngve har förlorat högra handen som ersatts med en järnkrok.

Nästa område är Vita Nybbles, med en blöt svart betesäng med en jättemyrstack i skydd av skogen. Något skall vi tala om Väderstad bys kultur för 1 500 år sedan i min enkla skiss från 1928. I vad som synes är dessa labyrinter irrvägar. Vi kallar dem stenevelsbyggnader, därpå byggt med grovt

liggtimmer, 3 till 4 alnar högt. Ett befästningsverk till skydd för människor och djur för allt vad farligt heter. De enkla strängarna är en inhägnad för betesdjuren, som drevs ut på bete.

Timmerväggen var här dubbel, en riktig borgbyggnad. Det var göterna som byggde dessa verk, men de förlorade makten mot svearna och borgarna fick förfalla. Nästa område är Röda Nybble. På dess mitt finns en blötäng, där inte minsta buske synes kunna växa. Det enda som upplivar sinnet är i skenet av aftonsolen två egna hemlägenheter, Vasaborg och Bäckaskog i söder. Då går vi upp till Bäckaskog och hör efter om någon är hemma. Till min glädje var så fallet. God dag, Henry Glad! Sterbhusägare som i likhet med mig är änkoman. Har tre barn efter hustruns död. Denne Glads far, trädgårdsmästare Glad, hade i sin ungdom gift sig (sic), byggt och planterat hemmet Bäckaskog. Denne Glade fader var livgrenadjär i Ljungstorp och deltog i kriget 1808-09 mellan tyskar och fransmän, men träffades ej av Napoleons kulor utan kom gladeligen hem till Ljungstorp i Rinna. Där fick han en son som antog namnet Engholm och blev bonde och smed i Heda socken.

Lägenheten på norr, Vasaborg, passar bra här i blåst och höjd. Här bor en vägarbetare, Frans Gärd, son till en livgrenadjär. Fadern var kock vid Gärdsslätt i Rinna socken. Härpå följd, kommer gatan uppåt skogen. I och med gatans gärdesgård väster sida, slutar i ägo Väderstad i Skattegård i Nybble. Vi träffas åter, Men då i gårdet Nybble intaget. Jämväl, i och med detta slutar grenadjärtorpet Vilan sin utväg för vidare befordran i förening

med Väderstad gatan. Här i tur och följd Bygatan, vilken jag senare skall redogöra för. Öster om gatan intill det idylliska, vackra Ekeberg, en från Herrgården utbruten lägenhet, bortarrenderad i jordområdet för kronor 50:~

" Trettondagen avled i Väderstad sömmerskan Albertina Karlsson iden höga åldern av 84 år. Alla gamla Väderstadbor kände "Albertina i Ekeberg". Hon var sedan ungdomen sömmerska och fortsatte med sitt arbete även sedan hon gift sig och fått sitt eget hem. Albertina brukade också hjälpa till med servering vid bjudningar, och för 15-20 år sedan kunde knappt ett bröllop eller begravning gå för sig i socknen utan att Albertina passade upp, och hon var då till ovärderlig hjälp för värdinnan. Efter mannens död bodde Albertina med sin dotter kvar i Ekeberg, det vackra hemmet i skogen. Den röda stugan är klädd med murgröna och omgiven av en liten vacker trädgård och vid grinden står en väldig ek.

Albertina var en verklig personlighet med mindre vanlig begåvning. hon hade ett utpräglat sinne för humor och ingen förstod bättre än hon ett gott skämt. Allt vackert i naturen var för henne en källa till glädje och hon hade samlat en skatt av minnen, och för hennes vänner var det högtidsstunder att få sitta i hennes stuga och höra henne förtälja om gamla tider. Under sin långa levnad har hon vunnit rik livserfarenhet. Hon ägde ålderns visdom, kloka råd kunde hon ge och skänka tröst i sorg. Självsökte hon tröst i sin gamla bibel och i Arndts Sanna Kristendom. Välsignelse över hennes minne!"

Komministerbostället för 100 år sedan skrevs det: Något skog och mulbetet. Hur är det nu, 1936? Efter vad jag kan se, har Krongården den bästa skogen. Hur det står till med mulbetet är en annan sak, då bete förbjöds i skogsplanteringar.

Vi kommer nu åter på besök i skogarna, någonting som kallas för hemmaskogarna. Söder om lägenheten Ekeberg och öster om bäckaskog,, tronar majestätiskt Krongårdens skog. Uthuggningar och planteringar har gjorts på östra sidan av skogen, vilket inte syns från vägen. Härifrån går vägen österut mot Abbetorp. Skogen ifråga hör till Väderstad Skattegård och går under benämningen Rydaskogen, där jag i söder påträffar två vackra stensättningar.

I norra änden åt väster, stöter Rydaskogen emot en Svanhage, som är hemmaskog till herrgården, vilken jag senare skall återkomma till. Här ser man skattegårds skog i två etapper. Första etappen södra änden, del genomgående Abbetorps väg och mot Rydaskogen. Denna del är genomkorsad i bebyggelsefrån Väderstads förhistoriska storhetstid år 500 efter Kristus och senare. bebyggelsen är en koppling med Abbetorp och huvudcentra med Väderstad, såsom svaneagens äng vid gatan, Krongårdens lilla äng öster om gatan och Prästgårdens på väster.

Min kroppshyddas är nu tömd på krafter, det är disigt och mörkt. hem, hem till villa Andersborg. Nästa resa den 14 december 1936 i Skattegårdens skog andra etappen mot norr, kallad Kohagen. På väster

stryker Kohagen Krongårdens lilla äng för att mot norr stoppa vid skattegården ägor. Här i riktning öster och väster kommer Herrgården med åker och äng och gräns mot Vistad.

Efter etappen Kohagen på norr i viss samhörighet med en gärdesgård i halvcirkel på öster, kommer en äng, och efter ängen ett gärde. Gärdet gränsar mot Vistad och är utgångspunkt för detta kapitel, Väderstadknuten.

Gärdet mot Vistad och Abbetorp har tidigare hört samman med ängen. Det har varit uppodlat ungefär 40 år, före detta hade ju inte Skattegården mycket öppen åker. Nu har vi pratat färdigt om Skattegården. Men jag har visst glömt gravarna på ängen och stenrevlarna. Vart går du hän nu, Kalle? Till Svaneheden som är Herrgårdens i sydlig riktning, över Krongårdens lilla äng och över Abbetorpe väg. Svaneheden hade jag helst velat komma ifrån. Men då den har två andra vackra sidor, skall jag väl skriva några kråkfötter. Svaneheden gränsar i norr mot Krongårdens lilla äng och i öster mot Skattegården, Ryd och Kohagen. En bit i söder finns Ryds skog och på väster en bit Krongårds skog. Någon svan såg jag ej till och inte vet jag heller varför hagen fått det namnet, men det gör väl detsamma.

Svanehedens odling, Åkern. Gärdet eller vad det sen kallas. Mig synes som i behovet påkallat. Om vad som synes går som rätt? Då något i nöjd nivå. Högkonjunktur. Mylla. Potatisland.

Ängen, ja. Ängen det är någonting. Här löper gata intill gata. Dock märkes den nuvarande gatan med gärdesgårdar å omse sidor är att akta för intet. Mot det gatusystem som i stenrevlsgrund synes i ängen för 1.400 år sedan. Gatan i Svaneheden är kopplad och sammanhängande med. Det finns en dylik gata i Krongårdens äng. Enahanda är kopplingen av samma system härom väster om nuvarande gata. Hela omgivningen: ägorna till Krongården och därefter Prästgården mot Vallsberg i Prästgårdens torparjord ett gatusystem i Prästgårdens Kohage ett med dito domarring och skelettgravar i form av ett fyrkantigt stenkummel.

Likasom bebyggelsen nu är, är i byggnaden, platsen Prästgården Krongården med flera, så var mera på söder vid, i och med dessa förhistoriska gator. Gatorna var allfarsväg till byn Väderstad för människor och djur. Övriga nätet en inhägnad av åkerlappar, betesmarker med mera.

Med begravningsplatsen kyrkogården i byn Väderstad. En hopträngning grav i grav med sönderslagna ben, en huvudskalleplats, förpestelsens håla. Var är din himmel? Var är din uppståndelse? Före detta, hedning på heden. En om en.

Var som helst möter mig forngravar från första tidens spår av människor, till den nuvarande fördömda tiden, kyrkornas avskryvda gravars pesthålor! Vilken tid är i räkning längst? Och vilken är den bästa? Jag behöver inte fråga, ty jag vet. Det har aldrig funnits några hedningar. Om så vore fallet, har det varit de beklagandsvärda som kallat sig kristna. Det är verkligen bakvänt.

Så till sist går jag till forngravarna. Alla ligger orörda, var för sig. Om jag fick min vilja fram, så skulle jag vilja vila i en grav på heden, eller på ängen eller i skogen. Men verkligen inte på osande pesthålan som kallas kyrkans griftegård. Det är min fasa!

Så går jag åter till min Svaneheden i väster som gata. Inom denna hage är lägenheten Ekeberg utbruten, där även en gångstig slingrar. För att i anpassning få färdigt jäms efter gatan mot norr, går vi nu i cirkel runt Krongårdens lilla äng, öster om gatan, det område där sågen stått. Här uppkommer en fråga. Varför skall Kronans lilla gård jämt ha de bästa bitar-na? Ängen är fyrkantig. I öster och väster tillstötter Skattegårds Kohage och gatan. Söder och norr = Svaneheden med gärde och sten i äng samt rakgränsen i ägo Herrgården, där småstugorna i utbrytning tronar. Detta är allt. Med gubben Bergs klippta gran vid grinden. Vi tar även här farväl av Abbetorps väg, nu i uppdelning. Lycka till! God bred väg ända upp till Rinna kyrka.

Nästa mål är Prästgårdens mark mot Storgården i Vallsberg på väster och det tidigare omtalade området röda och vita Nybble på söder. I dag är det den 18 december 1936, en för mig rätt så ansträngande fotgängardag för att här på papperet få fram bladet i Vår Herres stora bok: Natur och Kultur. Märk att här gäller det Prästgården i öster. Jag står här och spejar. Först tar jag då också i öster gränsen i gärdesgård mot Krongården. En i halvvinkel väst till nord, söder om Bergs. Ägo rågång över

naturens nyck i bergkvarter mest till Krongården. Till en i knä trubbvinkel. I bergkvarteret åker man på ändan. Har gärdesgården kommit i villoanda? Härtill är Bergs lyckan och torpargatan i utväg väsentligt skyldiga. Som rättelse apeln och brunnen står vi åter vid vinkeln här nord i riktning rakt streck ända ner till stopp vid vägen.

Så upp igen till gatan. Nu rågång på söder mot Nybble, rakt streck i västlig riktning ända bort till Vallsbergs Storgårds gräns. Här först på slutningen mot söder en i alla väl vald torparjord. Blötängen, där en i stenrevelsbyggnad gata går med koppling både in och ut. Västra väggar. Berg i högan sky tronar i majestät. Torparängen som är klacken mot gatan. Väderstads by högländ, urbergets flammiga granit. På platsen är bergen högst betydande: det idylliska och vackra torpstället Berget. Tidigare fanns här 2 torpstugor. Bergatorpets hemmaåker låg i hög kultur runt om byggnaderna, där även ett litet gårde på norr var synnerligen vackert. Torparbetet klacken har förtida varit belamrad med ekar, men nu är dessa borta. Torpet berget består av en stor, rymlig stuga och ny ladugård. Innehavaren heter Fransson och barnen är rödkindade. Bygränsen mot Vallsberg går i väster med rågångsrätning från före detta grenadjärtorpet Vilan. I tur och ordning skall allt medtagas i art och beskaffenhet evad rundgången valsen som till kyrkoherdebostället hör, inbegripet arrendatorn, allas vår vän Henning Andersson. befintliga, vidrörda område längst på söder i stöt och kant mot torparjorden Berget är en växande gran, dels hemmaskog och dels i undanhuggning kulturbete och ett åkergräde, om åkern och ängen snärjer gärdesgården. Ängen och åkern befinner sig längst på väster mot Storgården. Övriga ägor på öster stöter emot Krongårdsön och går under namnet Prästgårdens Kohage: "Paradiset". Det låter bra.

Efter detta ser vi oss omkring. Det finns ingenting att säga ytterligare om Prästgårdens Kohage. En ny hage möter oss, en kofälla. Mera latin. De på väster mot Vallsberg ängen. I åker. Talar vi inte heller mera om. Jag sade en gärdesgård öster och väster. Söder om vägen. Där längst bort, mot Vallsberg. Gärdesgården gör en gir, mot syd till sydväst. Här intages i snip, begynnelsen till ett i allo. Till Prästgården, till allt vad gårde heter. Snipen. Med övriga å andra sidan vägen. Men sluttning mot norr är ett enda enabuskeberggräde. Med en tredjedel som onyttig. Med gårde, vi stannar här. Vägen i riktning öster och väster. Vad är det för en ful väg? Tyst Kalle! Förhistoriskt är den en av vårt lids mest bemärkta vägar, Eriksgatan. Kungsländsvägen från Jönköping. Gränna, Ödeshög. Skeby=skiljeväg. Söder om Harstads kyrka, norr om Bosgård. Bautasten Vallsbergs Skattegårds gårde. Korsväg vid ödesmedjan, Nygården. Storgården i Vallsberg. Bäckens=vadet förtida grind mål 8 mil. Gud nåde. Mössan av. Godkänt hand vid skärm. Väderstads kyrka. Klockorna ringer. Helgdagsmessa. Paus. Latin

God väg. Marsch öster ut. Söder om Väderstads kyrka. Vistad, Lundby Black-stad söder därom. Sockendal. Söder därom. Hogstad, Mjölby, Linköping- Norrköping. 8 Mil. Märk nu! Södra armbågekröken Sockendal-Skeby blev rätningen av nuvarande landsvägen. På den tiden var Eriksgatan landets huvudväg, nära Väderstads kyrka och Väderstads by med omgivning. Vägen rätades i mitten av 1700-talet. Genom denna åtgärd var Väderstads stolthet för alltid bruten. Ofrivilligt kröp Väderstad närmare glömskan. 75 år senare beslöts att riva Väderstads gamla kyrka, som beskrives så här: Väderstads gamla kyrka var av huggen kalksten med ett högt torn och spånad spets, samt hade en längd av 76 fot och bredden 20 fot. Ringklockorna hängde i tornet och hade en ålder av 800 år. Obönhörligt revs kyrkan och en ny uppfördes i samarbete med Harstads församling vid nya landsvägen på Vallsbergs bys område. I denna kyrka kan man, belamrad med smuts och damm finna något förvarat från Väderstad gamla kyrka.

Nu skall jag säga några ord om kyrkogården. Gamla Väderstads kyrkogård fanns edan på 1100-talet och är efter socken och folkmängd vittomfattande och har sannolikt ej omgrävts mera än 20 gånger. Att en kyrkogård blivit omgrävd låter hemskt och gravskändande. De större gravstenarna förstördes obönhörligt i sinom tid och lades som trappuppgångar på ömse sidor i Väderstads nya kyrka. Andra gravstenar togs hem till gårdar och andra ställen för att förstärka förstubron. En runsten som stod på gamla kyrkogården, fick dela samma öde. Den hittades sedemera av mig år 1928 efter 100 år, sprängd

och sönderslagen vid Stora Wahlby, där även en kalkstenshäll blev funnen. Runstenen blev nu forslad tillbaka till sin förra plats.

Kyrkoherdebostället blev sommaren 1936 helst moderniserad. Byggringen är säkerligen i bibehållande av sin från ursprunglighet givna plats. Byn övergående laga skifte har ej kunnat rubba denna plats. Jag stöder mig på en skrift på de gamla grundmurarna som framhöll årtalen 1812-1813. År 1829 skriver Videgren i sin östgötabok: Vacker trädgård. Anlagd av nuvarande innehavaren, prosten och kyrkoherden Karl Peter Ohrling, som vårdat församlingen sedan 1810.

Vid samma tid skrevs: Till Pastorsbostället hör en utjord, Lilla Harstad kallad som genom ett skifte år 1827 blivit flyttad ur sitt forna läge och förlagd till nordöstra änden av Bosgårds ägor. Utjorden håller i vidd 30 tunnland och anses som mycket förmånlig. Hur denna kommit till kyrkoherdebostället är lätt att förstå. Då Harstad vid Bosgård var annex till Väderstad. Riddarstad skriver i sin bok: Väderstad Kyrkoherdeboställe: 1 mantal 105 hektar.

Nuvarande kyrkoherde 1936 den första maj Carl Nygren. Så till sist en gammal historia, möjligen från Väderstad:

DÅ SATAN FICK GÅ I KYRKAN.

För många herrans år sedan, närmare bestämt på 1300-talet, fick folket genom Guds stora nåd många och rika skördar. Av dessa blev de så anfäktade och högfärdiga att den sanna kristendomen började ta synbar skada. Prästen suckade och vred sina händer i förtvivlan. Då bestämdes från Himlen, att Djävulen skulle med sitt svarta finger få gå i kyrkan under högmässan och peka ut den mest högfärdige.

Där satt nu hela menigheten: Borgare, allmoge och bönder, knektar och backstugusittare. Prästen predikade och grät. Ett buller hördes och med ens stod Djävulen på kyrkogången och glodde med ett hemskt flin. Så gick han sakta framåt tills han inte kom längre. Så vände han om gick tillbaka samma väg som han kommit till sista bänken, där en fattig luffare satt. Djävulen pekade flinande på honom! Luffaren hade genom en händelse fått på sig ett par nya mollskinnsbyxor och blivit så högfärdig att han inte kunde låta bli att gå in i kyrkan. Så gick det med den högfärdigheten! I gamla Väderstad låg klockaregården i klockarebacken mot Herrgårdens trädgård i ängstappan, Missunnan kallad. På den tiden fanns sannerligen ingen kyrkskola eller skolhus, varför klockaren fick en hel del tid över till okynne och nöjen. Se här en klockarehistoria från Väderstad:

I början på 1800-talet fanns en klockare som hette Fagelius som var synnerligen begåvad, godmodig och vänsäll samt något mera än vanligt glad. En dag festade han om grundligt uppe åt Kimmehållet. Plötsligt kom han på idén att göra slut på sitt jordiska liv genom att dränka sig i Lillån därstädes. Därför påträffades klockare Fagelius död i vattnet, man antog att det var självmord och att han därför förlorat sin själ till helvetet. Det var därför omöjligt för Fagelius att få begravas på Väderstads kyrkogård. Satans läckerbitar får basen ombesörja till häradets plats för självspillingar i Brännbålskärr. Göstrings bosc var även bosatt i närheten. Nu anlätades fyra karlar att bära klockaren hela vägen upp till brännbålskärr. Men klockaren blev för tung och även karlarna hade tagit sig litet på tand. Därför tyckte man att det blev bäst att begrava Fagelius vid Skräppe gårds mjuka kärr väster om vägen. Men detta kom till höga vederbörandes kännedom, dom påtalade att på Skräppe gård får inte någon självspilling begravas. Vad skulle man nu göra? Man grävde upp den tunge klockaren på nytt och bar honom ett hundratal meter in i allmanningen till en där tillredd grop, 35 steg från Skräppe grind och 6 steg från vägen på vänster sida. Gravplatsen är en liten kulle med växande ljung och lingonris. Men sommaren 1929 i augusti gjorde jag tillsammans med Oskar Eriksson på Högkullen ett besök på platsen. På den då funna gravkullen upprestes en minnessten. Klockaren har sedan dess där fått vila i frid.

Vid kyrkogårdens sydvästra hörn låg fattigstugan vid fattigberget. Där tidigare arrendatorsbyggnaden var en mindre stuga sydost i prästgårdens trädgård, nu sommarstuga, hyrd av fröken Elisabeth Lindeberg.

Efter den förra. För några år sedan, byggde sig herr Andersson en arrendatorsvilla söder om gamla kyrkogården på Krongårdens mark med trädgård. Själva ladugården ligger väster på prästgården. Efter

besöket hos den senast nämnde vänder jag näsan mot väster och går Eriksgatan en bit in i gårdet. Prästgårdens ett i allo vitt omfattande gårde i väster, norr och sist nord-öst. Det är detta jag skall försöka lera ner mig på. Där bäcken som gräns mot Vallsbergs Storgård, nu i bäck, i band och bojor kultiviserats om bäckens labyrintiska irrgångar. Vi räknar gårdet jäms efter utfartsvägen, lika med västra sidan om vägen. Östra sidan om utfartsvägen får vi lov till att ha då vi traskar hem sista versen. Gården är i låg mark. Ler i mylla. Hög växtkraft. Högt i kultur. Berömmert. Här träffar vi på Mjölby-Hästholmens järnväg. Tåg kommer. Akta dig! Där stod Kalle Bom och banvaktstugan nr 2 i kil med järnvägen och landsvägen. Där landsvägen går i ess. Ser bilarna det att som en tosing kasta ögon hit och dit är lyckan mig bevågen. Jag kommer över Stockholmsvägen och stannar förundrad. Vad i all världen är detta för en bit? Det är Mjölkskäppan, en jordbit som hör till Väderstad Skattegård. Som för någon annan i bevis för bättre rätt ej tillkommit laga evärdert tillerkännts Skattegården. Biten är förarglig, och det är knappt jag vill ha den om jag hade ägt Skattegården. Biten Mjölkskäppan bär sin egen tillkomst i namnet. Enligt sägnen skall en präst för många hundra år sedan i ett mycket svårt nödår, bytt bort åkerlappen till Skattegården för en skäppa mjöl; därav namnet.

Det är nu julafton 1936. För att kunna fortsätta måste jag dit jag nämnt, Mjölkskäppan i norr med östra vinkeln till slut Väderstad Prästgård. I morgon är det juldagen och julotta i kyrkan. Jag är lat och sitter hemma och hör ottesången på radio. Efter juldag bliver det annandag, lugnt och vackert väder, ingen snö. Då var det Karl-Johan som var på benen igen och det bar av ner till Mjölkskäppan där Väderstads byområde tar slut i östra vinkeln. Öster riktning bäcken som gräns i rågång mot Nybble, det så kallade vita Nybble, gårdens ägare heter Oskar Samuelsson. Namnet vita har tillkommit av att byggnad är vitmålad, röda Nybble av att den byggnaden i namngivningens tid var rödmålad.

Halt! Märk nu öster riktning på. här Väderstads Prästgårds gårdens mitt över bäcken, där tidigare en bro varit i nordlig riktning via Nybble gårde. Wahlby gårde från wahlby kommer en kyrkoväg över Prästgårdens gårde över nuvarande landsvägen öster om banvaktstugan mitt på och emot Väderstads bys utväg i förening förtida upp då till Väderstads gamla kyrka.

Det är nu ingen mening med att gå tillbaka till nordens yttersta gränsbäck mot Nybble utan då vi nu står framför Prästgården, marscherar vi iväg söder

ut så långt vi kan komma i Väderstadskogarna. Här i esset öster om gamla kyrkogården mitt emot Prästgårdens södra förstugudörr var också då även ett T men detta var vänt emot det förra i viss mening ett otillfredsställande väggors. Nu tar vi näsan mot söder. Att vägen är gammal, det ser vi i de labyrintiska tokigheterna nu betraktat. Herrgården i öster, Krongården i väster uppför backen. Fyra statstugor ligger i rad. Sedan kommer Otto Bergs stuga och mera på väster Prästgårdens torpstuga Berget. Vidare krök i gatan, framåt. Lägenheten Vasaborg och Ekeberg, vidare fall och stigning ner mot Bäckaskog där Glad bor. Där förbi genom en grind. Ny väg förbi gårdesgårdarna hur som helst. Odlingen på väster är Prästgårdens.

Här slutar jag, för här går vägen åt alla håll. Till Ekstugan finns en väg för den som kan se och finna den. Slut. Helt om! Retur.Godag.godag.

Genom byn. Esset. Landsvägen över gårdet. Bäcken. Där tidigare bron varit. Med näsan mot öster Väderstad Prästgård i ägo yttersta nord. Där som i kort föregående nämnts Surbo i Vallsberg. Riktning mot öster. Därpå följd vita Nybble erbjuder sitt sällskap. Marsch i bäckens vilja sig gårdet har givit. Nord i ost. Spets i vinkel. Kultur. Försvårat bruk. I spets onyttig jord.Så såg det ut vid nästföljande vinkel där gårdet mot norr ej heller var mycket att hurra för. Då kan vi nämna, att befintliga gårde norr om Stockholmsvägen är av nuvarande arrendator till Prästgården, Henning Andersson. Är i vändskivan plog, format till åker. Tidigare var det en i slott eller bete kallad äng. I funderingar skall vi nu i lyckligt mål sluta med Prästgården med ett rakt streck i rågång mot söder. Så ser vi vita Nybbles statstuga. Behöver den verkligen se ut så där? Några steg. Tramp. Ett dike. Landsvägen. En bil. Farväl med gårdet. Farväl med landsvägen. Ett dike till. Tippa på näsan. iEtt bit åker. Obedd, tillmätt av järnvägen i dubbla omgångar. I mellanting taggråd. Därinne går järnvägen. Tåget kommer. Jag var nerkrupen i diket. De såg mig ej. Ha ha, kuggad!

Mellan landsvägen och järnvägen finns på sidan järnvägsgrannen Nybble ett bergknallars gårde. Om nu detta likt det förra norr om landsvägen förhistoriskt går i Väderstads Skattegård är jag lika klok och besvarar spørgsmålet med ett blekt: Vet ej.

Söder om järnvägen så långt i Nybble räkning gäller i slut och rågång i gräns mot verkliga väderstads Skattegård besvarar jag med onda aningar för ett rätt inhemskt Väderstads Skattegårds gårde. Härmed mot Väderstads Prästgård tackar jag Nybble för sällskapet och återvänder upp till Väderstad Prästgård, som har ett gårde på öster mot Nybble öster om utfartsvägen, vars slut i söder vid Prästgårdens trädgård och Skattegårds utväg snotet står med avbruten spets. Här har tidigare varit en grind. Tyst! Gå sakta! Till gamla Eriksgatan esset. Gatans bildning i väster vid Prästgårdens staket i trädgården i öster Skattegårdens staket i ängen. Min Gud! Det stannar. Var är jag? Väg i esset. Prästgården. ätt tack ödmjukt. Jag har funnit mig gott. Vila så i frid.

Väderstad 1/4 hemman Komministerbostället som senare har kommit till sig med namnet Krongården. För 100 år sedan skrevs det: Har åker till 7 eller 8 tunnors årligt utsäde och äng till 30 lass hö. Något skog och gott mulbete. Vid samma tid har komministerbostället brukat för skatt en utjord som anses för 1/8 hemman och ligger intill boställets ägor. Vi frågar: Var är nu den 1/8 delen. Krongården ligger av allt att döma på den ursprungliga platsen. Där om vittnar även den gamla byggnaden, men ladugården är av yngre datum. Krongården har under en lång följd av år varit i sambruk med Herrgården. Vi skall nu närmare syna det i sömmarna. Tidigare har vi tvenne gånger i skogen påträffat dess ägo i mark. Nu blir det för sista gången. Följ mig så går vi Krongården in på livet. Här menat så långt i söder vi kan komma. Vi stannar. Märk nu att på väster sida om gatan en bit öder om gubben Otto Wilhelm Bergs stuga, Bergsstugan.

Där på väster sida om gatan finns en spetsvinkel syd till väst mot Prästgårdens torparjord. I öst gatan. I norr gubben Berg. Här hittar vi till Krongården. En sådan där kalvalycka som i motning av Bergsstugan fått en hals sydväst om Bergslycka, mitt i Väderstad bys värsta bergsparti med som på måfå i ledning en apel och en brunn sydväst om utvägen till torpet Berget, som är Prästgårdens. Låt oss nu här i Kalvalyckan stanna en stund och se vad vi finner: En bebyggelse med raserad spismur och sten fot cirka 200 år gammal. Platsen är synnerligen vacker, vem som nu en gång bott här. Så kan jag nämna: Vid mina anteckningar 1928 jag trott mig finna en grund på andra sidan gatan och en annan torpargrund nordväst om bergspartiet. Så en synlig ända till gatan i ängen ej omtalad, norr om Bergs, där källaren och brunnen synes. Källan är inhägnad och är Bergs hushållskälla. Här vid källan bodde en gång en Jan Persa, där en dotter var gift men en Karl Gustaf Nilsson i Vistad i byggningen med de många och stora fönstren hos Anton i Vistad. Så utslaktas människorna och har sällan en aning om det. Väl, nu har vi litet i förväg undanstökat. Nu skall vi in till gubben skräddaren Berg och prata med honom ett tag. Han har en hushållerska och dörren gick i klinka, det är olåst och jag stiger på.

Jag hälsar på honom. Han är vithårig och strax 80 år. Hur står det till? Gubben ligger på sängen och svarar: *Jag är så ör i huvudet. Har åderförkalkning eller någonting.*

I följd skall här något ordas om nedstigande livgrenadjären Väderberg. Vi säger: I början på 1700talet Väderberg sannolikt ej mera än en knekt i Väderstad i taget. Den då för allmogeskatt övriga 3 gårdar begriper jag mig i knektar inte på. Låt så min uppfattning gå. Var knekten med sitt torp bott torde jag inte kunna säga, men det ryktas om någonstans söder om Herrgården öster intill de stugor som där står. Då jag i min tur kommer dit skall jag försöka ta reda på det.

Livgrenadjär Väderberg, kronans man och knekt för cirka 200 år sedan, var utomlands i fejd och krig, sist på bevakning upp mot norska gränsen. Där bland andra han med tom mage skulle försöka leta upp sig några potatisar i sin kopparkruka som även var kokkärl. Då smäll det ett skott från fiendesidan! Väderberg klarade sig men kopparkrukan blev genomskjuten i botten med 2 hål.

Efter livets hårda öden kom Väderberg sent omsider hem till Väderstad, där han fick bygga upp sig en stuga och detta är huset som nu sonsonen Otto Berg bor i. Stugan är alltså omkring 200 år med korsvirkesknut. Otto Bergs far bar också namnet Väderberg men var ej livgrenadjär. Men fadern var en skicklig skräddare och hade 2 gesäller. Sonen Väderberg var inte skräddare utan jordbruksarbetare, statare hos gamle kronofogde Lindeberg i bostället under Väderstad

Herrgård. Jordbruksarbetare Väderberg bebodde den uppbyggda stugan ända till sin död. Otto Berg, sonen, blev skraddare till namnet men släppte Vädret. Sonen Karl berg är banvaktare och har flera pojkar. Det är bäst att i samma andetag nämna att efter livgrenadjär Väderberg kom en som hette Väder, och sannolikt har det funnits flera stycken Väder såsom knektar efter dem som bodde i stugan söder om herrgården som jag nämnde. Denne livgrenadjär Väder har ingenting gemensamt med Väderberg utan denne Väder är av sydländskt ursprung.

Väder var under sin tjänstetid fångvaktare i Borghamn. Där fanns en fånge som ritade av Väder och hans 3 barn. Kortet finns att beskåda hos fröken Lindeberg i Lund, som lovat förära Väderstads museum detsamma.

Omskrivne Tapper var knekt vid Nybbletorpet och han blev måg hos Väder med någon annan fader till banvakt Karl Gustafsson och Karl Edvard. Båda var under någon tid bosatta vid stugorna under Herrgården. Nu är de friköpta. Nämnde banvakt Gustafsson är far till plåtslagarna Gustafsson här i stationssamhället Väderstad. Härmed är beskrivningen i grenadjärer slut. Från Krongårdens äng norr om Bergs stuga går vi med raska steg i nordlig riktning. Nämner så väster, rakt streck mot Prästgården till mjölkfållan och stopp vid Eriksgatan. I öster hela vägen gatan i gärdesgård till sist det rödfärgade staketet som inhägnar Prästgårdens arrendators nyanlagda trädgård. Gränsstrecket i norr vid gatan i esset i arrendatorns trädgård norr om byggningen med koppling i väster vid staketet därstädes mot Prästgårdens har jag tidigare talat om. Nu går vi söderut igen till Krongårdens lilla äng västerut vid gatan. Alltså gäller det ängen på båda sidor om vägen. Vi går så ut på ängen väster om vägen och beskådar stenrevelsgrunderna som kommer från Lillängen på öster. In i ängen på väster. Därifrån in i Prästgårdens kohage. Vid passerandet av stenrevelarna kommer vi till en grandunge i ett så kallat litet högländ med uppspolad sand. Detta passade våra fäder förträffligt till begravningsplats. Vi hittar här 5 brandgravar och 2 kvadratiske stensättningar. De senare har rests hörnstenar vilka är av samma form som de 2 stora i Prästgårdens kohage. I samband härmed kan jag meddela att jag i Väderstad bys huvudcentrum påträffat minst 75 stycken forngravar, vilket i och för sig är rätt litet, jämfört med Vallsbergs område. Vidare i Krongårdens granbestånd som på norr stöter emot en gärdesgård där åter en äng ligger. Granskogen går ända intill Krongårdens huvudbyggnad, vilket bevisar hur envist allt växer i denna feta mylla.

Krongårdens mangårdsbyggnad är av avsevärd ålder och ligger på sin forna plats. Det finns även 2 forngravar utmed vägen från huset till ladugården. Då jag gick här på höstsidan 1928 hade gamle fanjunkare Stark sett mig genom fönstret och förstod vad jag gick och letade efter. Klädd i kappa och silverkrycka kom han vänligen ut till mig som underdånigt stod väntande med en fråga. Visste han om dessa gravkullar. Han gjorde detta och föll i beundran inför dem. Nu är han död och likaså hans son. Jag lever Gunås ännu. Från Krongårdens byggnader delar sig ängen från dess mittparti i en gärdesgård eller taket i två delar. Den västra delen i dess förskjutning i höga nivå är belamrad med förtida husgrunder och gravar. I min skiss från 1928 visar det sig en husgrund som är omkring 200 år gammal, ett torpställe i ängsbiten och odlingsbiten på rågången i gräns med Vallsbergs Storgård. Vidare har vi i Missunnebiten i äng i grund vid Klockaregården och mitt emot i Skattegården en plats som varit bysmedja. Vidare väster om Prästgården vid ladugården finnes ett tiotal forngravar och intill Herrgårdens statstugor har jag hittat 2 stycken.

Men åter till Krongården. På östra delen finns en fet och fin äng som är väldigt bördig. Härifrån rinner också ett litet vatten genom Herrgårdens trädgård ner i Missunnan. Den sista delen av denna äng har på norr fått släppa till byggnadsplan med trädgård för Prästgårdens arrendatorsvilla. Här gör vi en paus. Den 28 december 1936 är en andträngande dag på Krongårdens leriga gärde. Svenske åän! Här börjas det!

Jag står på gatan ovanför vägeset jag tidigare talat om. Med ryggen vänd emot Lönebostället. Blodet börjar koka i mina ådror. Skall jag bli arg? Nej. Ett gott skratt istället. Att skratta åt döda prästers synder känns skönt. Därför att framför mina ögon ligger en inklämd liten ängstäppa mellan Herrgårdens trädgård och vägeset, med en bit längre ner mot öster som kallas för Missunnan. Förklaringen är att för länge sedan fanns en fattig komminister på Krongården, som rådde om Missunnan. Det oaktat fick kyrkoherden lust till att annektera ängstappen från Krongården. Den som

har mycket vill ha mera. Och den som litet har, han får vara nöjd med det. Det blev inte komministern. Han gick till högre rätt som gav honom rätt i det att han fick igen sin ängstäppa. I ett fall av hämndlystnad gav han sedan ängsbiten namnet Missunnan. Härigenom ser man hur prästerna är beskaffade inombords utav avundsjuka och synd. De är inte mera än människor de heller.

Missunnan upptar en liten vattensamling som förbättrar växtkraften för gräset. Efter Missunnan kommer ett mindre gårde och en enabuskakulle.

Efter detta famnar Krongården till sig ett hejdundrande gårde på 28 tunnland. Mot Herrgården är en krumelurens ägo gräns. Detta är dock ingenting att säga om enär bäcken följts, vilket erkännes vara bäst. Så nu har vi det undanstökat. Men så kommer vi åter till Vistadpunkten här vid Krongårdens fyrkant mellan Herrgården och Vistadbäcken och gamla Eriksgatan som gick fram här. I söder kommer bäcken från Abbetorp och en bit åker med mycket svart jord som kallas norka. Vad är detta för namn? Jo, mitt herrskap, det är ett spanskt inslag som antingen en svensk i Spanien eller en spanjor som varit här myntat. Jag nämnde gamla Eriksgatan. Där vid gränsen emot Vistad Lillgård står en idag månghundraårig grindstolpe. En dylik står också vid gränsen mot Vallsbergs Storgård. Här har vi landsvägssträckan förhistoriskt genom Väderstads by, genom omtalade Krongårds gårde, där godvilligt en gångstig till och från Vistad Lillgård trampas. Landsvägen har egentligen gratis tillfallit Krongårdens gårde. Bäcken som inhemskt genomlöper hela Krongårdens gårde ner till Skattegårdens gårde och Nybble. Nu skall vi tala något om gränsen emot Vistad, vilken är allt annat än rak och som tycks fortsätta i samma hedendom ända till Nybble. Efter gränsen mot Lillgården kommer en Gustaf Nilsagård där en Anton i Trädgården bor. Då jag stod här i gränsvinkeln tyckte jag mig på avstånd skymta vita Nybbles ladugård. Så långt norrut sträcker sig alltså Väderstad bys ägor.

HERRGÅRDEN!

Ett senare namn. Motsvarar ej heller klangen. I gamla hävder: Väderstad 3/4 hemman. Kronofogdeboställe med åker till 11 tunnors utsäde. Det vill säga årlig, bördig lera. Äng till 38 lass hö. Gott mulbete, god trädgårdmen obetydlig skog. Herrgården är centrum i ägoområdet. Dock vill jag säga att vad som beträffar 304 mantal har inget överflöd givits. Då skulle jag hellre välja Krongården. Herrgården har under en lång följd av år tidigare arrenderats av framlidne fanjunkare Stark. Efter dennes framlidne son Carl Stark synes nu gården vara under förvaltning. Andra sonen Henning Stark driver gården för den omyndige Carl Starks son. Gården anses förmånlig i arrende. Då börjar vi på den västra sidan, med trädgården och statstugorna, med de andra utbrutna lägenheterna. Svanberget nr 1, med 2 skorstenar, där en Karl Gustafsson bor.

Annelund är nybyggt och Björkeberg är en vitblå stuga. Emalialund en liten stuga. Så har vi Svanberget nr 2 som är och som räknas som statstuga. Här i Svanberget nr 2 skall vi stanna en stund och prata. Jag lovade förut att ta reda på var livgrenadjär Väder bott. Nu har det lyckats mig att utpeka platsen. Svanberget nr 2 har Väder efter sin tjänstetid byggt upp eller åtminstone bebott. Som livgrenadjär och kronans man. Knekt för enligt min uppfattning, Skattegården med alla hans gelikar. I föregående cirka 325 år har platsen utpekats i knektstuga och knektjord vara strax intill Svanberget nr 2, söder om. Innanför gärdesgården i Skattegårdens hemmahage, där till synes spisgrunden är kvar. Stenfoten är utplånad. Här har klart och tydligt varit gammal åker och detta passar väl in, varför jag är nöjd. När dog Väder? Är det kanske 75 år sedan?

Herrgårdens statstugor ligger alla ganska högt på ett bergsparti. Öster härom kommer en hage ända fram till ladugården som heter Lejonhagen. Efter denna kommer stora gårdet med ändalykt mot Vistad. På herrgårdens gårdes mitt löper en gångstig. Där vid gärdesgården emot Vistad är en behaglig stätta. Här just vid denna stätta norr om gångstigen påträffade jag 1928 en offersten med älvkvarnar. Efter några år blev stenen hemtagen till gården där den nu ligger i trädgården vid vägen till ladugården. Några år senare blev en dödskallestén funnen i kalksten med 3 hål i gårdet en bit från den förra. Även den blev hemtagen och ligger på samma ställe som offerstenen. En dylik dödskallestén i röd granit är funnen uppe i Rinna neråt Nötariet till.

Då vi sett de två andra skall vi gå och titta på en annan häjel ställd i trädgården norr om huset och gråter. Hur den kommit dit står att läsa i Prästgårdens kohage. Jag har ingen lust mera. Jag tackar och går. I stället skall jag nämna något om Skattegården. Den ligger också på sin ursprungliga plats, utom ladugården som i gamla tider låg väster om huset. Senare byggdes ladugården upp norr om huset på ett berg, men denna antändes av blixten år 1912. Djuren blev räddade men ladugården brann ner till grunden. Efter denna kom så en ny ladugård på nuvarande plats.

Då innehavarna Bengt och August Johansson byggde ladugården så nära rågång-en till Krongårds gårde, var de tvungna att anlägga vägen på Krongårds mark. Trädgården går precis i åkerkanten. Nu är det så att Skattegården äger en bit fet jord i Varnäs, kallad Varnäsängent det torde vara omkring 18 tunnland. Om nu detta är taget i utbyte av Nybble för det de från Skattegården fått, så uppväger det då bytet skedde, inte vad som givits från Skattegården. I gammal hävd går Skattegården för ett hemman, lika med Prästgården och lika med Herrgården och Krongården ihop. Nuvarande ägare är barn till Anders Johansson, som är bror till Bengt och August, och Anders änka sitter i orubbat bo. Då jag gick syn på Krongården tyckte jag mig se Skattegårdens hemmagärde: en blek jord med uppskjutande bergknallar. Med sönderriven rock och lerig så stor jag var till följd av det ständiga rännandet, kom jag slutligen ut på gårdet och vinkeln mot Nybble. Mot söder är gränsen ett rakt streck i rak rågång mot Krongården där gårdesården gått all världens väg. Från Vistad går Skattegårdens gårde mot norr i gammaldags orädd rågång till sist järnvägen sätter stopp. Mot Hallegården fanns heller ingen gårdesgård. Från vinkeln Väderstad Skattegård och gårde följer vi järnvägen västerut tills vi hamnar vid vinkeln där jag började vid Prästgården. Ett lyckligt slut. Slutet gott, allting gott. Bäckens som från Krongårdens gårde kom genomlöper mitten på Skattegårdens gårde. Där är alltså gårdets lägsta nivå i fall å ömse sidor med minst 3 meter tillsammans med urberget som syns minst 10 % i blek sekunda lera mot Vistad.

Härmed är Väderstad i by slut, alla en var en tvåfota gynnare. Tack för Er upplysning och tack för Er verkliga vänlighet. Förlåt min brist och oförmåga och pennans alster, ett uppslag i Naturens och Kulturens stora Bok. Jag är författare i mån av förmåga i den andas barn som jag är. Väderstad i by får härmed anses slut.

*Ödmjukt villa Andersborg; Väderstad den 2 januari 1937
Carl Johan Stark fornminnesvårdare i Väderstad.*